Nummer 52 Donderdag 28 December 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST"

Het lidmaatschap der Vereeniging bedraagt *f* 5.— 's jaars (minimum).

Op ieder weldenkend Staatsburger rust de verplichting het zijne bij te dragen tot versterking van den band tusschen de gebiedsdeelen van het Rijk der Nederlanden. De Koninklijke Vereeniging „Oost en West" biedt daartoe de gelegenheid; sluit U daarom bij die Vereeniging aan of, reeds lid zijnde, wekt anderen op Uw goede voorbeeld te volgen.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

Studie-Commissie van „Oost en West".

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. *Bij betaling van f 15,— per jaar* doorloopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:

a. afhalen van boot of trein;
b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
c. volledige behartiging van studiebelangen;
d. financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den Haag, telefoon 336759.

Samen uit, samen thuis.

In het Kol. Weekblad van 16, 23 en 30 November 1933 plaatsten wij, onder bovenstaand hoofd, een „Oproep aan onze Leden", om, naar aanleiding van de denkbeelden van den heer M. G. Emeis te 's-Gravenhage, zich beschikbaar te willen stellen voor het verleenen van hulp en steun op verschillend terrein, in daartoe leidende gevallen, aan andere leden onzer Vereeniging, die in deze, voor velen financiëel moeilijke tijden, tegen matige vergoeding van die diensten gebruik zouden willen maken.

Tot ons leedwezen is tot dusverre het aantal leden, dat zich daartoe heeft aangemeld, niet groot genoeg om daarvan op alle plaatsen, waar Afdeelingen onzer Vereeniging gevestigd zijn, nuttige resultaten te verwachten. *De gelegenheid tot aanmelding blijft intusschen nog altijd openstaan.*

Bij het Informatie-Bureau onzer Vereeniging, Smidswater 10, Den Haag, telefoon 114519, zijn echter inlichtingen in te winnen omtrent het tegen zeer matige vergoeding, verkrijgen van hulp met betrekking tot:

a. geneeskundige hulp, uitsluitend voor tropische en inwendige ziekten door een specialist te Rotterdam;
b. lessen in Indische Staatsinrichting, adatrecht en in Maleisch, Javaansch en Madureesch door een Oud Indisch Rechterlijk Ambtenaar te Leiden;
c. lessen in wiskunde door een Oud Hoofdofficier van het Indische Leger, in 't bezit van een akte M.O. Wiskunde, te Amsterdam;
d. lessen in wiskunde, boekhouden en Nederlandsche handelscorrespondentie, benevens accountants-werkzaamheden door een leeraar in Wiskunde en Boekhouden M. O. te Den Haag;
e. lessen en het bijwerken van leerlingen voor de eerste drie klassen van H.B.S. en Lyceum in de wiskundige vakken, natuur- en scheikunde door een gewezen landbouwconsulent in Ned.-Indië te Den Haag, die zich ook beschikbaar stelt voor landbouwkundige en economische adviezen;
f. lessen in wiskunde, benevens hulp en toezicht bij alle vakken door een leeraar in de wiskunde te Den Haag;
g. lessen in de M.U.L.O. vakken en Fransch bijwerken van achterlijke leerlingen, benevens toezicht op huiswerk door een Oud Schoolhoofd in Ned.-Indië, in 't bezit der akte Fransche taal te Den Haag;
h. lessen in de Duitsche taal en toezicht op alle vakken door eene dame te Den Haag;
i. lessen in aardrijkskunde en cosmografie door een oud-leeraar bij het M.O. in Ned.-Indië te Den Haag;
j. lessen in de vakken van het Lager onderwijs, benevens in de Maleische en Madureesche talen door een Oud-Directeur Normaalschool in Ned.-Indië;
k. bouwkundige adviezen, inbegrepen kleine veranderingen in woningen, enz. door een gewezen bouwkundige bij de Ned.-Indische Spoorweg Maatschappij te Den Haag.
l. adviezen op electro-technisch gebied, als: aanleg, exploitatie en onderhoud, door een electro-technisch Ingenieur te Arnhem.

Voor de leden der Afdeeling 's-Gravenhage worden de inlichtingen alleen mondeling verstrekt, voor de elders wonende leden, dergewenscht, ook schriftelijk.

HET DAG. BESTUUR.

Het laatste nummer.

Het laatste nummer van......

Het Koloniaal Weekblad.

Het blad, dat sinds de oprichting in Maart 1900 in bijna 1800 nummers verspreid geworden is in tal van gezinnen in Nederland, Oost- en West-Indië en het buitenland, zal met Januari e.k. vervangen worden door een maandblad.

Het blad — maar er zou nog zooveel over te zeggen zijn; een dichter zou er stof aan kunnen ontleenen voor een lyrische ontboezeming. Doch ter zake:

Zal deze kennisgeving bij menigeen een oogenblik van verbazing opwekken, het zal toch niet meer dan een oogenblik zijn, wijl aanstonds het besef levendig wordt, dat het een maatregel is, welke door het Bestuur noode getroffen, onvermijdelijk opgelegd geworden is door de tijdsomstandigheden over welke uit te weiden overbodig, onnoodig en dus ongewenscht moet worden geacht.

Toch kunnen wij met deze algemeene kennisgeving voor onzen lezerskring en voor allen die tot het K. W. in eenigerlei betrekking staan, niet volstaan. De Uitgever, met wien de Vereeniging in de laatste jaren gecontracteerd had voor de exploitatie van het Orgaan, kon, wegens voortdurend verlies op de annonces, de overeenkomst niet verder verlengen, tenzij de Vereeniging een geldelijk offer zou brengen dat boven hare krachten ging. Zelfs aan een halfmaandelijksch tijdschrift viel niet te denken en zoo werd dan besloten tot het uitgeven van maandblad.

Dit maandblad zal nu voor het eerst verschijnen in het begin van Januari 1934. Wij zullen niet vooruitloopen op het uiterlijk aanzien noch op den inhoud van het nieuwe tijdschrift; wij spreken de hoop uit, dat een en ander tot genoegdoening onzer lezers moge strekken en dat o.a. het derven van wat leesstof vergoed moge worden door een des te aantrekkelijker lectuur — multa non multum!

Met deze woorden zouden wij het Kol. Weekblad kunnen uitluiden, ware het niet, dat we te dezer plaatse behoefte gevoelden een woord van dank en hulde te richten tot hen, die in den loop der jaren hunne medewerking aan het blad verleend hebben — velen hunner zijn reeds voorgoed heengegaan — en aan hen, die zulks nog tot het einde toe deden, alsmede aan de opvolgende Uitgeversfirma's die het K. W. gedurende dit 33-jarig tijdperk technisch hebben verzorgd; in zonderheid tot de firma A. Sijthoff te 's-Gravenhage en de Drukkerij W. Gaade te Delft, de laatste uitgevers-exploitanten van het Koloniaal Weekblad, van wie wij steeds groote medewerking en coulance hebben mogen ondervinden.

Wij geven, ten slotte, uiting aan een algemeenen wensch, dat betere tijden niet te lang op zich mogen laten wachten; betere tijden, welke het Bestuur in staat zullen stellen het Orgaan wederom, op korteren termijn, te laten verschijnen.

HET HOOFDBESTUUR.

De salaris-herziening.

De salarisherziening in Indië neemt natuurlijk het leeuwendeel in beslag van den inhoud der vaktijdschriften.

Deze belangstelling wordt voornamelijk gevoed door diepe ongerustheid, maar uit zich nochtans slechts in zéér rustige bewoordingen. De regeering heeft op dit oogenblik alle reden om zoowel de dagbladen als de vakorganen erkentelijk te zijn voor de zeer groote zelfbeheersching, waarmee opvattingen en inzichten op bepaalde punten worden geformuleerd.

Zoo vinden wij thans in het „Maandblad der Vereeniging van Hoogere Ambtenaren" weer een stuk, dat in zéér gematigde bewoordingen eenige perspectieven der salarisherziening bespreekt en daarin zoowaar zelfs nog een lichtpunt ontdekt: n.l. dat zéér binnenkort dan toch aan de bestaande onzekerheid een eind komt.

Intusschen, zoo schrijft het blad, doen de meest wilde geruchten over de salarisregeling de ronde.

„Zoo b.v. het gerucht, dat de salarisregeling voorloopig gebaseerd zal worden

op een soort inpassingsregeling, welke gedurende de reis naar Indië door de heeren Van Buuren en Beets zou zijn ontworpen en waarbij dan de salarisnormen voor de verschillende functies zouden worden aangepast. Daarbij zou zijn gewerkt op de statistische gegevens van het voormalige Bezoldigingskantoor van 1928, over de onnauwkeurigheid waarvan destijds al zooveel is geschreven.

Wij beschouwen dit gerucht als uit de lucht gegrepen, evenals het gerucht, dat alle bevorderingen en bezoldigingsverhoogingen voor twee jaar te rekenen van den datum der nieuwe salarisregeling zullen worden stopgezet, zulks in afwachting van een nadere nieuwe regeling."

Wij zijn er niet zoo volkomen zeker van geweest, dat deze geruchten geheel en al zonder grond waren, al is de vorm, waarin zekere informaties naar buiten komen, in den regel zóó, dat een diskwalificatie van het feitelijke nieuws dat zij bevatten zeer gemakkelijk wordt.

Men moet niet vergeten, dat de geheele salarisregeling na de besprekingen met den heer Colijn weer onder de loupe is genomen.

Daarnaast staat nu intusschen de noodzaak, dat per se 1 April de salarisregeling zal moeten worden ingevoerd. Dit nu is, alle heen en weer gepraat ten spijt, kortweg onmogelijk, schreef het „Bat. Nbl." op 8 Dec. j.l. nog, kort vóór het bekend worden van de hoofdlijnen, die bij de herziening zijn gevolgd en waarover de dagbladen, naar men weet, reeds uitvoerig hebben bericht.

Hieruit blijkt ook wel, dat men te doen heeft met een soort van provisioneele invoering, die naar buiten dit beeld vertoont: dat de korting wordt opgevoerd tot rond 25%, welk cijfer, zooals men weet, de grens vormt van hetgeen de reeds in dienst zijnde ambtenaar individueel maximaal in inkomen zal achteruitgaan.

Daarmee heeft men dan intusschen feitelijk de nieuwe salarisregeling nog niet ingevoerd, want juist de aanpassing is het moeilijkste probleem in dit proces.

Het schijnt nu — en het doorlekken van deze gedachte zal ook wel de oorsprong zijn van het gerucht dat het Maandblad vermeldde — dat eraan gedacht wordt om de ambtenaren, wier salaris nominaal meer dan 25% achteruitgaat en die dus krachtens het hierboven aangeduide beginsel boven dit nominaal salaris inkomsten genieten, het verschil te doen inloopen door de periodieke verhooging en de baten uit promoties in te houden tot het nominaal salaris is bereikt. En daar dit met vrijwel alle ambtenaren het geval zal zijn en vermoedelijk de verschillen niet aanstonds zullen zijn overbrugd, kon wel eens blijken, dat in den grond van de zaak het gerucht dat het Maandblad bereikte niet zoo geheel en al onjuist is.

De salarisvoorstellen zullen zeer binnenkort in hun vollen omvang gemeengoed zijn en vermoedelijk concentreert zich dan meteen alle aandacht op de cijfers.

Geheel afgezien van principieele vragen — als daar zijn: of het thans de tijd is voor een definitieve regeling, en zoo ja, hoe deze moet worden geconstrueerd — willen wij er de aandacht op vestigen, dat de invoering op zichzelve, de overgangsbepalingen en de aanpassing, een veel ingewikkelder en voor het thans dienend ambtenaren-geslacht véél belangrijker vraagstuk oplevert dan de heele salaris-herziening, die, als zij nu tot stand komt, in geen jaren integraal in werking treedt. Men zal goed doen, dit vooral niet uit het oog te verliezen.

Uit vervlogen dagen.

Het onderstaande is ontleend aan de Kopiist, een tijdschrift, dat ongeveer een eeuw geleden onder het Indisch publiek verspreid werd en dat de volgende inhoud bevatte (in de toenmaals gevolgde spelling).

1. Vertalingen, enz. der beste stukken uit de nieuwste periodieke werken uit Europa;
2. Bewerkte Overzigten der jongste tijdingen van alle werelddeelen;
3. Oorspronkelijke Bijdragen uit Indië.

De Chinesche kerk.

Te Batavia loopen dikwijls, of liever, gestadig zoogenaamde *praatjes* rond. Deze zijn het ongebondenste, wat men zich voorstellen kan; onbeschaamde leugens, waarvoor men vergeefs eenen grond zoekt. De brave zoon wordt daardoor aan zijnen vader afgeschilderd als een wellusteling; het zedigste meisje uitgemaakt voor zaken, van welke zij geen begrip heeft; een getrouw ambtenaar van onbehoorlijke gedragingen beschuldigd; de deugdzame echtgenoote in verdenking gebragt; het gouvernement, voornamelijk omtrent *benoemingen*, als ware het bij voorbaat, in een belagchelijk daglicht gesteld.

En wanneer men naar de bron van al die geruchten vraagt, bekomt men ten antwoord: *De Chinesche Kerk.*

Onder die benaming verstaat men dus den oorsprong, de moeder, den vergaderbak, den vulkaan, den hoorn des overvloeds van alle kwaadsprekendheid.

Wij hebben bij velen, en daaronder vele opmerkzame oudgasten, inlichting gezocht, hoe men tot deze benaming gekomen mogt zijn. Doch altoos vergeefs.

Zoude niemand zich de moeite willen geven, om dit vraagstuk, op eene openbare wijze, ten dienste van hen, die het gaarne weten willen, op te lossen?

Mijnheer de Redacteur!

Er wordt in het eerste nummer van den Kopiist gevraagd, wie de moeite wil nemen, om eens op te lossen, waarom men de benaming van „geruchten uit de Chinesche Kerk" aan zoogenaamde praatjes gegeven heeft.

Zonder nu te willen beweren, dat ik den oorsprong dezer benaming heel juist kan aanduiden, zoo is toch de bron, waaruit ik mijn verhaal wil putten, even helder als die, waar vele geleerden de etymologie uittrekken.

Ik heb namelijk van nu wijlen mijne ouders, beide oud-gasten en zeer bekend met de vorige levenswijze te Batavia, het volgende hierover hooren vertellen.

In den tijd van *Jan* Compagnie waren de dames te Batavia, in het algemeen, wel even lief, als tegenwoordig, maar minder verlicht; konden zich daarbij niet met *opera's, comedies, concerten* en *nieuwe mode amuseren*, om de natuurlijke reden, dat de drie eerste vermaken niet bestonden, en de snede van eene Kabâya eeuwig dezelfde blijft. Zij moesten zich alzoo, *faute de mieux*, met vermaken van mindere waarde behelpen.

In dien tijd dan, gingen vele dames met den laatsten avond der Tjapgomé naar de Chinesche Kerk, alwaar, tegen 11 uur, eene menigte Chinesche vrouwen zich verzamelden, om door den bedienaar van den tempel zich het een en ander te laten waarzeggen, en waarom dan ook de echtgenooten of vrienden dezer dames niet mede mogten, opdat de schuwe Chinesche schoonen niet afgeschrikt wierden, deze plegtigheid bij te wonen.

Dit waarzegen geschiedde op de volgende wijs.

De priester werpt tweestukken hout (in

den vorm van castagnetten) op den grond, en, bijaldien beide op het bolronde gedeelte vallen en blijven liggen, zoo geeft zulks hem de bevoegdheid om op zijne manier de toekomst te ontsluyeren; in het tegenovergestelde geval echter wordt hem het zwijgen opgelegd. Is nu de worp gunstig geweest, dan haalt deze geestelijke uit eene bus, waar honderden snippertjes gekleurd papier, met allegoriën beschreven, liggen, er een uit, reikt het aan degene, die zich laat waarzeggen toe, en uit den verbloemden zin van het geschrift moet zij het een of ander opmaken.

De dames, die, zoo als gezegd is, deze plegtigheid bijwoonden, lieten zich wel uit de grap of uit bijgeloof overhalen, om op deze wijze het een en ander over haar toekomstig lot te hooren, en bij hare tehuiskomst hierna, was de gewone vraag van hare echtgenooten: „Wel, wat nieuws uit de Chinesche Kerk?" En, daar het gebragte nieuws altijd nadere bevestiging vorderde, zoo is het langzamerhand eene gewoonte geworden, om alle praatjes tijdingen uit de Chinesche Kerk te noemen.

Zijt gij tevreden, mijnheer de Redacteur! met deze uitlegging, zoo neem dezelve in uw volgend nummer op; zoo niet, —de moeite is klein; verscheur dit geschrift en geef het dus doende zijn afscheid uit deze wereld.

Met achting,

Uw Dienstw. Dienaar,

G.

Maart 1842.

Begrooting 1934

(voorloopig goedgekeurd door het Hoofdbestuur in de vergadering, gehouden op 25 Nov. 1933).

Ontvangsten:

Regeeringssubsidiën:		
1. Tehuis voor Ned.-Ind. bedienden		*f* 6150
2. Gedelegeerden Studie-Commissie		„ 7650
3. Kon. Ver. „Oost en West"		„ 500
4. Interest		„ 900
5. Bijdragen begunstigers	*f* 1450	
Contributiën leden	„ 5500	„ 6950
6. Aanvulling uit reserve kapitaal		„ 1500
		f 23650

Uitgaven:

7. Propaganda		*f* 1000
Onkosten:		
8. Salarissen enz.	*f* 3390	
9. Huishuur	„ 500	
10. Kantoorbenoodigdheden	„ 75	
11. Schrijfloon	„ 5	
12. Porti, Telegrammen, enz.	„ 175	
13. Reiskosten	„ 275	
14. Receptiekosten	„ 100	
15. Electr., Gas en Water	„ 85	
16. Telefoon	„ 165	
17. Brandstoffen	„ 75	
18. Aanschaff. en onderhoud	„ 30	
19. Diversen	„ 25	
		„ 4900
Hoofdvertegenwoordiger O. I.:		
20. Honorarium	*f* 900	
21. Kantoorbeh., porti, schrijfbn. div.	„ 75	
		„ 975
22. Nieuw Orgaan, maandblad		„ 2300
23. Leeskamer		„ 25
24. Lidmaatschappen		„ 125
25. Inlichtingendienst		„ 525
Regeeringssubsidiën:		
26. Tehuis voor Ned. Ind. bedienden		„ 6150
27. Gedelegeerden Studie-Commissie		„ 7650
		f 23650

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Boeatan.

Het voorbeeld volgend van den heer G. *Nypels*, den Nestor onzer „Redactie-commissie van het Koloniaal Weekblad", welke op het punt staat, bij decreet van het Hoofdbestuur van „Oost en West", ontbonden te worden, willen wij nu „tot besluit", met een paar woorden, hier afscheid van elkander nemen — in Boeatan heeft dit onder een gezelligen rijsttafel-samenkomst j.l. Vrijdagavond plaats gehad — en even een terugblik slaan op het bijna 34-jarig bestaan van dit orgaan der Vereeniging, dat ons allen, lezers en medewerkers toch lief was geworden, hoe weinig volmaakt het, door allerlei onvermijdelijke omstandigheden, ook moge geweest zijn.

Wij hebben allen ons best gedaan om de goede zaak te bevorderen. Dat is al héél veel en het uitgestrooide zaad zal zeker t. z. t. vruchten dragen.

Het Koloniaal Weekblad, dat nu met No. 52 zijn 33ste jaargang besluit, werd immers, zooals aan het hoofd vermeld: 21 Maart 1900 door den oud-Kolonel der Genie van het O.-I. Leger, *G. E. V. L. van Zuylen*, opgericht, nadat ongeveer een jaar te voren door hem en zijne echtgenoote ten hunnen huize, 7 Heerengracht te 's-Gravenhage, met enkele belangstellenden de Vereeniging Oost en West was gesticht, als een gevolg van de Tentoonstelling van Vrouwenarbeid in 1898, waarbij de Indische afdeeling zoo duidelijk aan het licht kwam hoe bitter weinig de doorsnee Nederlander van Nederl. Oost- en West Indië afweet en hoe treurig het daaromk met de inheemsche volkskunsten in die landen gesteld was. Telkens kregen de dames der Ind. Afdeeling dier Tentoonstelling bij het organiseeren, berichten uit Indië, dat het vroeger zoo fraaie handwerk der inboorlingen hard achteruitgaande was, nog slechts door enkele ouden van dagen beoefend werd, hetgeen vooral te wijten was aan gebrek aan waardeering onzerzijds, gedurende onze reeds eeuwenlange aanraking met die kunstzinnige bevolking. Het was dus toen hoog tijd daarin verbetering te brengen. Na sluiting dier tentoonstelling, welke zulk een groot succes had, werd dan ook dadelijk besloten een Vereeniging op te richten, om meer geestelijke belangstelling voor Ned. Oost- en West-Indië aan te kweeken, mede de aandacht te vestigen op het mooie kunsthandwerk, dat toch nog hier en daar, in verschillende streken ginds beoefend wordt; gedachtig aan de spreuk, die bij de latere stichting van het orgaan aan het hoofd daarvan prijkte: *Het Koloniaal Belang is een Nederlandsch Belang* en dat banden van waardeerende vriendschap de beste zijn.

Naast de verschillende, nog bestaande Commissies van „Oost en West", werd ook dadelijk een opgericht voor de bevordering der kunstnijverheid van Oost- en West-Indië en uit deze is toen al spoedig „*Boeatan*" gegroeid, wier naam — afkomstig van het maleische werkwoord *Boeat-boeatan* = hand-arbeid —, haar doel uitdrukt.

Langs verschillende wegen heeft „Boeatan" dat doel, bekendmaking der Ind. Volkskunsten, trachten te bevorderen, o.a. ook door bij monde van de presidente van haren Raad van Beheer, geregeld berichten daaromtrent in *Het Koloniaal Weekblad* te plaatsen, welke, naar wij van verschillende kanten mochten vernemen, altijd gretig gelezen werden.

Boeatan is hiervoor altijd hoogst dankbaar geweest en betreurt 't daarom zeer, dat dit nu niet meer zoo geregeld zal kunnen plaats hebben. Zij die er echter belang voor blijven koesteren, kunnen zich altijd persoonlijk op de hoogte komen stellen in de Toonkamers van Boeatan, welke thans zoo voordeelig gelegen zijn aan de Kneuterdijk, hoek Heulstraat te 's Gravenhage.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De Stuw. De Vaderlandsche Club.

Het *Soer. Hbl.* (20/11, 3de bl.) bevat het bericht dat tot ontbinding van de Ver. tot bevordering van de maatschappelijke en staatkundige ontwikkeling van Ned.-Indië en tot stopzetten van de uitgifte van het vereenigingsorgaan „*De Stuw*" zal worden overgegaan. Er bestaat te weinig stuwkracht; de emancipatiegedachte in Indië bezit niet voldoende positieve kracht.

Het gaat reeds lang niet best met de *Vad. Club* constateert de Java-Bode (15/11 Z.) Er wordt door enkele leden van het Hoofdbestuur ijverig gearbeid, doch de opbouw haalt niet bij de afbrokkeling. In 1929 werd de Vad. Club opgericht met 7000 leden; deze Nederlanders wilden niet langer genoegen nemen met de rol van quantité négligeable, welke het toenmalige beleid *h.i.* voor hen had uitgekozen. Er was toen nog geen *politiek;* deze kwam na de algemeene vergadering in Oct. 1929. Men kon er moeilijk aan ontkomen; ook in vereenigingen werkt een fatum, dat lijn en weg aangeeft. De geweldige uitgroei heeft allen volkomen verrast; het werd de volslagen overrompeling van de *Club* door de *Partij*, van de *kwaliteit* door de *kwantiteit*. Deze *réveil der Nederlanders* heeft grooten indruk gemaakt; zij was eene scherpe reactie en zij heeft de algemeene sfeer helpen zuiveren. *De huidige Regeering* heeft eene, zich vooral als reactie-verschijnsel openbarende beweging, den wind uit de zeilen genomen. Er liggen ook nu *objecten voor mooie actie*, doch zij hebben geen algemeen karakter en zijn meer van materieelen dan van idealistischen aard. Saneering onzer financiën, strijd tegen een dreigend bankroet, opheffing van Indië uit de misère, waarin het met den dag verder wegzinkt.... het zijn dingen welke waard zijn dat elke organisatie er voor vecht. De belangen der leden van de Vad. Club: particulieren, ambtenaren, officieren, Hollanders en Indo-Europeanen, loopen echter ál te zeer uiteen. Meerdere vragen dringen zich op en het ware *het beste werkstuk* dat sommigen konden leveren, indien zij eene beweging, welke dreigt te verloopen in Streberei naast onverschilligheid, naar kern en vorm konden herschapen in iets beters, en zuiverders.

Het *Bat. Nwsbl.* (12/11, 3de bl.) schrijft over de „Kringvergadering van het I.E.V." (waar gesproken werd over Buitenlandsch verlof, Kolonisatie en Contact met het Pan Pacific Institute op Hawaii), het *Soer. Hbl.* (16/11, 2de bl. J. G. B.) over „Het Parlementaire stelsel".

Gevaarlijke publiciteit.

Er wordt, en ten rechte, door *het Hoofdparket* nauwlettend toezicht uitgeoefend op den invoer in Ned.-Indië van drukwerken, welke een seditieuze strekking hebben, en revolutionnaire propaganda beoogen. De overmatige liberaliteit, waarin men zich in Holland op het gebied van publiciteit kan uitleven, mag in Indië niet worden geduld. Geen enkel der Hollandsche bladen in Indië zou te vinden zijn voor iets dat maar naar revolutionnaire propaganda zweemt. Niettemin wordt — n.h.i. van de *Java-Bode* (20/11 Z.) — onopzettelijk medegewerkt aan de *verspreiding van ophitsende revolutionnaire taak in Indië*, door in de *telegrammen* van de *Eur. pers* de kwaadaardige taal op te nemen van een Roestam Effendi, een Sneevliet, een Visser, e.a., in de Tweede Kamer

gesproken. Tal van *Inlandsche bladen* leven op de telegrammen der Hollandsche bladen in Indië, en op de onderwerpen, hierin besproken. Zoo zijn de Hollandsche bladen in Indië herhaaldelijk het middel waardoor de propaganda van een Roestam Effendi c.s. in Ned.-Indië de massa bereikt. Wij leven in *een tijd van overgang;* in Holland gaan meer en meer stemmen op tegen het misdadig gebruik dat door enkele Kamerleden van hun onschendbaarheid op de openbare tribune wordt gemaakt. Het ligt op den weg der Eur. Pers in Indië scherp haar standpunt af te bakenen, althans in duidelijk extreme gevallen, ook opdat men in Holland wat vlugger begrijpe hoe noodig een spoedige verandering is. Het is zeer zeker de *taak der Pers*, het dagelijksch leven in al zijn schakeeringen te weerspiegelen. Te betwijfelen is echter — vooral in een tijd als de huidige — of het *haar taak in Indië* is, dien plicht zóó ruim op te vatten, dat revolutionnaire elementen er door de verspreiding hunner ideeën groot profijt van trekken, of kunnen trekken.

Wij vestigen de aandacht op *De Loc.* (16/11, blz. 1 „Eur. Pers en Breidel"), de *Java-Bode* (17/11 „Persbreidel", Z.) en het *Bat. Nwsbl.* (16/11 „Persbreidel", Z.).

Normale toestand. De Ind. begrooting.

Op een audiëntie, door den Minister van Koloniën, *dr. H. Colijn*, toegestaan aan vertegenwoordigers van den K.O.B. en de C.O.V., verzocht de heer A. Smits, als woordvoerder, onder de *abnormale* omstandigheden geen nieuwe salarisregeling in te voeren *(De Loc.* 16/11, blz. 12). De Minister noemde den *toestand niet abnormaal, maar normaal*, omdat we voor ongeveer een menschenleeftijd op bestendiging van den bestaanden toestand moeten rekenen.

Uit de M. v. Toel. op *de Indische begrooting voor 1934* blijkt dat 1933 een tekort van f 114 millioen heeft gehad en dat in 1934 het tekort f 79.7 millioen zal bedragen. Waar de Minister zegt, dat op de uitgaven nog f 35 millioen dient te worden beknibbeld om tot hoogstens f 342 millioen te komen, dient — n.h.o. van het *Soer. Hbl.* (18/12, 2de bl. J. G. B.) — vastberaden en voortvarend te worden ingegrepen, teneinde den geheelen Indischen Staatsdienst op een belangrijk eenvoudiger voet te schoeien. Wanneer de reorganisatie van diensten niet voldoende resultaat oplevert, zal *afbraak* niet worden geschuwd. Het spijt het *Soer. Hbl.* overigens, dat niet met klem gewezen werd op de noodzakelijkheid om over te gaan tot een gedeeltelijke afbraak van wat de *decentralisatie* heeft gebracht. Daardoor alleen kan *een bezuiniging van ingrijpenden aard* verkregen worden; daarheen zal de noodzakelijkheid ons drijven.

Omvorming der economische constructie van Indië.

Er wordt weer over industrieën gedroomd. Dit is een malaiseverschijnsel, evenals het droomen over het exploiteeren van goud- en zilvermijnen door den Staat, en die van andere bodemschatten. Men realiseert ze in den haussetijd, en dan loopen ze meestal op eene mislukking uit; men vindt er vele sporen van op Java en in de Buitengewesten. Behoudens ten opzichte der weefindustrie, een der oudste vormen van Inlandsche nijverheid, en wellicht nog een enkel ander bedrijf, moet men — zoo waarschuwt *De Loc.* (20/11, blz. 12 „Verkeerde raad", Z.) — zijn aspiratie niet laten uitgaan boven het klein-bedrijf, in gunstige gevallen: het middelsoort bedrijf. Er zijn zekere industriemogelijkheden. De *weverij* neemt toe; er zijn *bierbrouwerijen* gesticht; de *sigarettenindustrie* bloeit; eene industrie van *biscuits* is in opkomst; *leerlooierijen* nemen in Grissee en Solo in omvang toe; in enkele streken ging *de aardewerkindustrie* zeer vooruit, en de *keramische industrie* is van groeiende beteekenis. Hindernissen op den weg der jonge bedrijven moeten nog worden opgeruimd; vooral *de vrachten in Indië zijn moordend.* Eene zeer opvallende *onjuistheid* is, dat Ned.-Indië los moet komen van den *Oost-Aziatischen import;* het zeer teruggedrongen budget van den kleinen man is aangewezen op uiterst goedkoope artikelen, waarbij mindere kwaliteit van secundaire beteekenis is. Een goede handelspolitiek moet, naar het beginsel der reciprociteit, zorgen voor zooveel mogelijk *evenwicht in onze handelsbalans;* onze leveranciers moeten ook onze afnemers zijn. Hiernaar te streven is de taak onzer Regeering; en ieder weet dat zij dit inziet. *Omvorming der economische constructie van Indië* in dezen zin: dat het niet overdreven opgaat in bepaalde exportproducten; dat het, ingeschakeld in de Oost-Aziatische handelsbeweging, daarin eene zoo voordeelige mogelijke plaats krijgt; dat bij rustige ontwikkeling van zekere bescheiden industrieele mogelijkheden in Indië het agrarisch karakter dezer Oostersche samenleving niet verloren gaat.... dit zijn de groote doelstellingen voor het regeeringsbeleid. Zelfs al ware industrialisatie op groote schaal in Indië mogelijk, zij zou een volk van zoo weinig economische scherpte slechts de levering bezorgen van eenige honderdduizenden fabriekspaupers. Men blijve binnen de lijn door de Natuur aangegeven.

Aandacht verdienen: het *Soer. Hbl.* (17/11, 2de en 3de bl. „Zuid-Afrika"; 18/11, 2de bl. „Djambi", Res. Van der Meulen; 3de bl. „Handel en Fin.", B.) en de *Java-Bode* (16/11 „Japansche scheepvaart", Z.; 20/11 „Atjeh", Gouv. *Van Aken).*

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

De inlander en Japan.

De Inlandsche bladen staan over het algemeen zoo vol met politiek en nog eens politiek, dat het ongetwijfeld van belang is ook eenige aandacht te wijden aan de economische inzichten, welke deze bladen verkondigen. De Volkslectuur geeft in haar laatste wekelijksche overzichten een résumé van enkele artikelen, welke in de „Bintang Timoer" zijn verschenen.

Zoo wordt er in een artikel „Onze Visch" over geklaagd, dat de Indische visch tegenwoordig door de Japanners wordt weggevangen. En nu heeft de Regeering wel als beginsel aangenomen de Inheemsche bevolking te beschermen en vooruit te helpen, zegt het blad, en nu heeft de regeering wel de beschikking over een Departement van Landbouw, Handel en Nijverheid, en over een speciale visscherij-afdeeling en over visscherij-consulenten, die „naar het heet aangewezen zijn de Inheemschen de visscherij te leeren", maar niettemin kan de visch in eigen zeeën nog steeds niet door de „Indonesiërs" worden gevangen.

Het blad treft dan een vergelijking met Japan, waar de Regeering achter elke nationale onderneming staat en herinnert er aan, hoe reeds de heer Soeroso in den Volksraad eens heeft gezegd, dat de Regeering hier te lande geen nationale Regeering is, zoodat op haar steun voor het nationale initiatief niet valt te rekenen. Wel gaan de Nederlanders altijd prat op hun koloniale welvaartspolitiek, doch als straks „alle visch uit onze zeeën door buitenlanders moet worden weggehaald", zal dit niet getuigen voor het opvoedingsbeleid der Nederlandsch-Indische Regeering.

Na deze voor de Nederlandsch-Indische Regeering nauwelijks vriendelijke vergelijking tusschen haar en de Regeering van Japan, wordt aangedrongen op maatregelen, welke de „Indonesiërs" in staat zullen stellen zelf de visch in hun zeeën te vangen.

In een tweede artikel, getiteld „Koloniale Politiek", wordt er op gewezen, dat de Japanners hier een revolutie op handelsgebied hebben veroorzaakt, zoodat het noodzakelijk is, dat de Koloniale Politiek der Nederlanders van koers verandert. Vroeger ging men van deze stelling uit, zegt de schrijver van het artikel, dat men de Inlanders geen aandeel behoefde te geven in den groot- en tusschenhandel; ja, men was zelfs van meening, dat een te hooge vlucht der ontwikkeling de lage loonen der Inlanders te veel zou doen stijgen.

Sedert 1931 is echter een zoodanige Japansche penetratie op elk gebied waar te nemen, dat in de Europeesche pers herhaaldelijk alarmkreten worden gehoord.

Ook in dit artikel wordt dan geconstateerd, dat indien de Indische Regeering tijdig had geijverd voor een goede opleiding van „Indonesische" visschers en van den „Indonesischen" middenstand, de Japanners hier zeker niet zoo gemakkelijk hadden kunnen binnendringen. Thans echter zijn de „Indonesiërs" — tengevolge van de koloniale politiek der Regeering — niet in staat den druk van Japansche zijde te weerstaan! Zal niet de geheele middenstandshandel door de Japanners worden veroverd, dan zorge de Regeering binnen den kortst mogelijken tijd voor steun aan den Indonesischen middenstand. Erkend wordt, dat de Regeering eenige jaren geleden tot dit doel een commissie-Djajadiningrat heeft ingesteld, en dat ook de Coöperatieve Dienst der Regeering als een streven in deze richting is te beschouwen, doch deze maatregelen der Regeering konden in dien korten tijd niet het gewenschte resultaat opleveren.

Naklanken van de muiterij in de Inlandsche wereld.

In het overzicht der inheemsche pers van Volkslectuur treffen we een tweetal stukken aan over maatregelen, die men in de kringen der Inlandsche beweging beraamt om het lot der ontslagen schepelingen en dat van

de nabestaanden der gevallen muitelingen te verzachten.

Het blad „Sikap" maakt melding van een bijeenkomst van een 20-tal gewezen marineschepelingen ten huize van zekeren Soekardjo te Jogja ter oprichting van een bond. Besloten werd tot oprichting van den P.B.A. M.B.I. (Persatoean Bekas Anak Marine Boemipoetera Indonesia), vereeniging van inlandsche gewezen marine-schepelingen), in welks bestuur zitten: Masiran, voorzitter; Bagong, secretaris; Soepino, penningmeester; Soeardi en Soepami, leden. De statuten konden niet worden vastgesteld in verband met de afwezigheid van Soekardjo, wien het ontwerpen daarvan was opgedragen. Doel van de vereeniging is: totstandbrengen van eenheid en broederschap onder de leden en onderlinge steunverleening. Door uitvoeringen, sport en inzamelingen zal de vereeniging trachten aan de noodige gelden te komen. Haar symbool is blauw-wit en een anker met gebroken ketting, voorstellende, dat de vereeniging er een is van gewezen marine-mannen.

Onder het hoofd „Kunnen wij hen helpen?" wordt in „Adil" gewezen op de zware straffen, waartoe de muiters der Z. P. werden veroordeeld en op de onmogelijkheid om er zich verder mee te bemoeien. Wat wel besproken kan worden is, naar het blad meent, de misère, waarin de gezinnen der veroordeelden nu gebracht zijn en eventueele steunverleening aan die slachtoffers. Het blad schrijft dit naar aanleiding van het Aneta-bericht over de oprichting van een steuncomité in Nederland, waarvan Roestam Effendi secretaris is. Het wijst er op, hoe daar in Nederland, een onafhankelijk land met een parlement, zulke steunlichamen zonder eenige belemmering worden opgericht, en neemt dan als voorbeeld van het tegendeel (in Indië) het feit, dat een dergelijk steuncomité ten bate van de slachtoffers van het „lijdelijk verzet" tijdens den strijd ,over de wilde-scholenordonnantie verboden werd. Naar het blad verder weet mede te deelen, zou de voorloopige bond van de ex-marineschepelingen, welke te Jogja in het leven geroepen is onder leiding van Soekardjo en Masiran, er geen bezwaar tegen hebben het initiatief tot de oprichting van een dergelijk steuncomité op zich te nemen. Het blad stelt voor al vast dat initiatief maar te nemen; wat er van komt is van later zorg. De hoofdzaak is nu, als standpunt vast te stellen, dat de noodlijdenden zoo goed mogelijk geholpen moeten worden, zonder er de politiek bij te halen.

De studenten en de politiek.

In de *Sipatahoenan* wordt critiek uitgeoefend op het voornemen der Regeering om de studenten te verbieden aan het actieve politieke leven deel te nemen. Voor zoover het blad bekend, bestaat dit verbod in geen enkele andere kolonie. Het onbegrijpelijke acht het blad, dat aan den eenvoudigsten „Marhean" in de kampong wèl volle vrijheid op politiek gebied wordt gelaten. De studenten beschouwt de „Sipatahoenan" als de „spes patriae", die de élite van het volk zullen vormen en van wie het volk verwacht, dat zij het den weg naar een beter bestaan zullen wijzen.

Ook de *Oetoesan Indonesia* is het met de plannen der Regeering niet eens. De studenten van „Indonesie", zegt het blad, zijn niet anders dan hun collega's in andere landen en het feit dat de adviezen terzake van de faculteiten der Rechts-Hoogeschool en Technische-Hoogeschool van elkander verschillen, acht het blad zeer begrijpelijk. Immers de professoren der Rechts-Hoogeschool bezitten grootere kennis van juridische, politieke en economische vraagstukken dan die der Technische Hoogeschool. De schrijver meent, dat de gedachtengang der studenten

sterk beïnvloed wordt door de heerschende toestanden en de Regeering zou beter doen, zich er op toe te leggen die toestanden grondig te verbeteren.

In de *Bintang Timoer* wordt een beschouwing gewijd aan de pas opgerichte studentenvereeniging „Unitas Studiosorum Indonesiensis". Het wordt afgekeurd, dat deze vereeniging zich niet met de politiek wil inlaten, doch zich uitsluitend wil toeleggen op feesten, excursies en lezingen. Het blad wijst er op, dat de bestaande „Indonesische Studenten Unie" dezelfde doelstelling heeft als de nieuwe vereeniging en acht de laatste niet alleen overbodig, maar ook „reactionnair". Ze zal tweespalt onder de studenten brengen. De schrijver meent actieve deelname der studenten aan de politiek te moeten bepleiten en zegt dat in den laatsten tijd inderdaad contact — ofschoon nog niet in gewenschte mate — is waar te nemen geweest tusschen de studenten en de groote massa de volks. Gevreesd wordt, dat de U.S.I. met haar feesten de studenten hun plicht tegenover land en volk zal doen vergeten!

De *Koemandang Rajat* is daarentegen van meening, dat een eventueel verbod zijn goede zijde zou hebben, omdat het blad niet gaarne zou zien, dat de hoop des vaderlands extremistisch zou worden. Hieraan wordt echter direct toegevoegd, dat zulk een verbod op de jongelui in de Sturm-und-Drang-periode ook een averechtsche uitwerking zou kunnen hebben. Zij zouden n.l. uit den band kunnen springen of geheel kunnen verschrompelen. En dan „wee Moeder Indonesia", die flinke zonen noodig heeft!

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

De Stuw.

In het nr. van 16 November neemt de redactie afscheid van haar lezers. „De Stuw" wordt opgeheven. Uiteengezet worden de omstandigheden, welke tot dit besluit hebben geleid. Het nummer bevat nog een artikel: „Landrente en irrigatie".

Indisch Militair Tijdschrift.

Het nummer van November opent met een artikel waarin hulde wordt gebracht aan Luitenant-Generaal H. N. A. Swart.

H. J. Ente van Gils schrijft over de taak van den verplegingsofficier. J. J. Mojet vervolgt zijn artikel: „Het wapen der artillerie is het projectiel". Behalve de gewone rubrieken bevat dit nr. nog een artikel over de chirurgische auto van den M.G.D. in Indië.

De Rijkseenheid.

In het nr. van 20 December wordt onder het opschrift „De geest van Van Speyck" opnieuw stilgestaan bij de muiterij op de „Zeven".

Pharmaceutisch Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van het 2 November-nummer noemen wij een artikel: „Vereenigde importeurs en grossiers der Pharmaceutische Branche in Indië".

„Nederlandsch Indië".

Het 15 October-nr. van het orgaan van de Vaderlandsche Club opent met een beschouwing: „Inlandsche economische inzichten". Voorts bevat het nummer kolonisatiebeschouwingen.

„Mededeelingen" van de Handelsvereeniging te Medan.

Het nr. van 16 November staat stil bij de nieuwe telegraafbepalingen. Voorts statistieken en mededeelingen over handelsrelaties.

Spoor- en Tramwegen.

In het nr. van 19 December behandelt de Indische medewerker eenige belangrijke vraagstukken bij de staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië, o.m. de bezuinigingspolitiek, de bedrijvenwet en de tariefpolitiek. De „Kroniek der Indische spoorwegen" loopt in dit nummer van 1 tot 15 Nov. (suikervervoer, rijsnelheid der treinen, etc.).

Landbouw en Veeteelt.

In het nr. van 15 November wordt o.m. het een en ander opgemerkt over aardappelteelt in Ned.-Indië.

Het Mulo.

Het nr. van 21 November brengt nog enkele beschouwingen over de salarisherziening, over de gelijkstelling van M.O.-acten en over het G.O. en het buitenlandsch verlof.

Economisch Weekblad voor Ned.-Indië.

Het nr. van 3 November beschouwt o.m. de kansen van Ned.-Indische thee in Zuid-Afrika. In de sociale rubriek in dit nummer vinden wij een en ander over de arbeidsmogelijkheden in de Tangerangsche hoedenindustrie.

De Banier.

Het nr. van 16 Navomber brengt o.m. verschillende beschouwingen over Christelijke radio-uitzendingen in Indië.

De School.

Het nr. van 17 November opent met een artikel: „Het Buitenlandsch Verlof".

De Indische Verlofganger.

In het nr. van 15 December causeert Melis Stoke over feestdagen in Indië. Voorts bevat het nummer verschillende vereenigingsmededeelingen.

Algemeen Landbouw-Weekblad.

Het nr. van 18 November bevat o.m. een artikel over „het natuurlijk evenwicht in de insectenwereld". Voorts een en ander over de moeilijkheden van de Java-suikerindustrie.

Orgaan van de N. I. Officiersvereeniging.

Het October-nr. opent met een artikel naar aanleiding van de opheffing van de 1ste afdeeling Veld-Artillerie. Voorts vereenigingsberichten en een vervolg van het overzicht betreffende den toestand in het Verre Oosten.

Orgaan N. I. Plantersbond.

Het nr. van 18 November brengt o.m. beschouwingen over „vrije dagen" in de cultures en over de kwestie pensioen voor cultuur-geëmployeerden.

Luchtvaart.

Het nr. van October bevat o.m. beschouwingen over de luchtverbinding met Australië en over de activiteit van de Soerabaiasche Vliegclub, waardoor ook Bali in het luchtverkeer werd opgenomen.

De Planter.

Het nr. van 16 November brengt o.m. verschillende beschouwingen over het vereenigingsleven in Indië.

The Java Gazette.

Het nr. van November brengt verschillend toeristisch nieuws en deelt ook het een en ander mede over de Indië—Australië-luchtverbinding.

BUITENLANDSCHE BLADEN.

La Quinzaine Coloniale.

In het nr. van 16 December komt o.m. voor een beschouwing over Nederl.-Indië en de crisis.

In de „Saarbrücker Zeitung" van 30 Nov. treffen wij een artikel aan over Japan en Ned.-Indië.

In de Völkische Beobachter" van 1 December komen ook beschouwingen voor over Japan's expansie-politiek.

„Der Mittag" van 6 December bevat het een en ander over de zorgen van Nederland ten aanzien van de veiligheid van ... loniaal bezit.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Ons Suriname.

Het nr. van December opent met een artikel van zendeling A. Lehmann: „Suriname, een generatie geleden en nu".

Kruistriomf.

Het Januari-nr.-1934 bevat het vervolg van de artikelen over rijst en rijstgerechten en geeft mededeelingen over een retraite voor dames uit Indië.

Het Zendingsblad van de Geref. kerken in Nederland.

Het December-nr. brengt een en ander over het werk in Medan en Solo.

De Katholieke Missiën.

Het December-nummer staat o.m. uitvoerig stil bij de benoeming van Mgr. H. Leven tot Apost.-Vicaris der Kleine Soenda-eilanden (Flores-Missie).

Suriname

Nieuw Bethesda.

Zoo is dan het oude Bethesda verlaten en een Nieuw-Bethesda te Paramaribo verrezen. Wie had zoo iets jaren geleden kunnen voorspellen? Het lijkt als een droom; een half uur fietsen van de stad op den grond Beekhuizen is thans het gesticht verrezen ter verpleging van melaatschen. In October 1932 legde gouverneur Rutgers de eerste steen en 1 November wijdde gouverneur Kielstra Nieuw Bethesda in, waarheen den 24sten October t.v. 104 verpleegden waren overgebracht. Dat de belangstelling groot was, behoeft geen betoog. Bethesda nam steeds een groote plaats in de Surinaamsche samenleving in.

De voorzitter der Vereeniging, ds. Van Linschooten, leidde de plechtigheid in met een herdenking van het oude Bethisda, dat op bescheiden voet in 1899 opgericht aan de Boven-Suriname, op drie en een half uur stoomens van Paramaribo, aangroeide tot een gesticht met over de honderd patiënten, doch dat verlaten moest worden wegens den ernstigen, niet te keeren afslag van het gestichtsterrein door de inwerking van de rivier. Een zeer geschikt terrein werd gevonden in de nabijheid der stad, op plantage Beekhuizen. Een groot deel van de bestaande gebouwen is daarheen overgebracht. Niet alle; de middelen hebben o.a. niet toegelaten de kapel, die van den aanvang af op oud Bethesda gestaan heeft, reeds nu over te brengen. Ds. van Linschooten eindigde zijn toespraak met de bede, dat nieuw-Bethesda de goede, beproefde traditie van oud-Bethesda mocht voortzetten en dat Gods oogen dag en nacht open mochten zijn over dat nieuwe huis van barmhartigheid. De gouverneur bood in 'n hartelijke rede zijn geluk- en zegenwenschen aan en heesch, ten teeken van de opening, de Nederlandsche vlag.

Er is nu ook een plan in wording de inrichting een kapel te bezorgen en het Centraal Comité voor Bethesda in Nederland, waarvan oud-Gouverneur G. J. Staal, voorzitter en de oud-agent den Ned. Handel-Maatschappij M. C. J. Welle, secr.-penningmeester is, roept 10.000 barmhartige Nederlanders voor dat doel op. Wij brengen

dien oproep gaarne ter kennis onzer lezers. „Gij hebt zeker al in de dagbladen gelezen, dat het Protestantsche Melaatschengesticht Bethesda noodgedwongen verplaatst is moeten worden van het terrein aan de Boven-Suriname naar Beekhuizen bij Paramaribo, maar dat de beschikbare middelen niet toelieten, ook de kapel over te brengen. Wat die kapel beteekende in het leven der lepralijders, wat zij was voor hen, deze plaats van samenkomst voor de morgenwijding en bij de plechtige viering der groote feestdagen, waaraan ook zij, de uitgeslotenen uit de wereld, althans in het eigen bedehuis konden deelnemen; wat er daar omging in de hoofden en harten der ongelukkigen; welke zegen, vertroosting en bemoediging er ten deel vielen aan de luisterende, zingende en biddende gemeente van zwaar beproefden, och, het laat zich niet beschrijven: het is eigenlijk alleen maar stil te overdenken. Maar wie, zelf gezond, het eens heeft mogen beleven er bij te zijn en aan te hooren hoe daar, in die kapel, uit de lijdende, gewonde lichamen opsteeg een „Halleluja! Eeuwig dank en eere....", grondeloos aangrijpend, die vergeet dat nooit en kan niet anders dan van ganscher harte wenschen, dat ook op Nieuw-Bethesda weder een bedehuis voor de melaatschen moge verrijzen.

Het Centraal Comité, dat de belangen der leproserie in Nederland behartigt, zou zoo door de aanbieding van de benoodigde gelden als een gave van Nederlandsche weldoeners. In dien tienduizend uit de ettelijke duizenden barmhartigen in ons vaderland ieder één gulden „voor de kapel van Bethesda" zouden willen storten op postrekening 98469 van „Bethesda Centraal Comité", zou het doel bereikt zijn. Wilt gij, die dit leest ,een der tienduizend zijn? Als ge voortmaakt, dan kan het nog — lijkt u de gedachte te brutaal — een prachtig Kerstgeschenk worden."

Liefde en sinaasappels.

De sinaasappelverscheping van Suriname zijn nu ,ten einde en wij hebben in Nederland nog geen geval gehoord van huwelijksaanzoeken ,die daaruit zijn voortgevloeid zooals in Californië. Hierover lazen wij het onderstaande vermakelijke bericht.

Een grap van een Amerikaansch meisje dat werkzaam is bij een sinaasappelteeltbedrijf in Californië, heeft haar 57 huwelijksaanzoeken bezorgd. Eenigen tijd geleden vond, aldus vertelt het „Alg. Handelsblad", een kruidenier (vrijgezel) in de buurt van Loden, een briefje tusschen de Californische sinaasappelen verpakt. Het briefje, gesteld met de noodige Amerikaansche „pep", hield een beschrijving in van de inzendster waaruit bleek ,dat het haar niet aan de noodige „sex-appeal" ontbrak, met en benevens de verzekering, dat zij gaarne zou trouwen.

De kruidenier, die zich erg aangetrokken voelde tot dit niet-alledaagsche avontuur, dat hem toelachte, schreef een brief terug aan miss Lena Serra, Cucanonga, Californië. om een antwoord terug te krijgen, dat al zijn plannen den bodem insloeg. Miss Serra schreef dat ze „erg sorry" was, maar dat dit alles een grap was. Zij had reeds 57 huwelijksaanzoeken ontvangen als gevolg van de briefjes die zij in de kisten met sinaasappelen had gestopt die zij moest verpakken. Deze briefjes kwamen voor een deel uit Schotland, Egypte, Palestina, Gibraltar, Indië, Jamaica en.... Nederland(!) Miss Serra schreef voorts dat zij tot haar spijt niet eens alle ontvangen brieven had kunnen beantwoorden, maar dat zij een deel van de correspondentie had rondgedeeld onder haar collega-paksters. Als die maar de voorgespiegelde charmes hebben van miss Serra!

Geschiedkundige sprokkels.

Huwelijksbanden tusschen Zeeland, Curaçao Suriname en Essequebo.

Ferdinandus van Overschelde, wed. van Josina Mathys geboren van het Eylant Curaçao en Elizabth Tournaille wed. van Samuel Beekman, in syn leven Commandeur van Isequebe geboren van Middelburg in Zeeland, beyde woonagtig in Commewyne. Gehuwd op 5 Maart 1710 te Paramaribo.

Koninklijke belangstelling bij een doop in Suriname.

16 April 1800: Gedoopt door Ds. J. H. Koops:

Frederik Henry Pohl geboren 14 Jan. 1800, zoon van Frederik Samuel Pohl en Margaret Pohl dochter van Cornelius en Margaret Holms.

Peet: Zyne Koninklyke Hoogheid de Hertog van York Albany, hebbende in Hoogstdeszelven plaats gestaan den WelEdelen Gestrengen Heer Lieutenant Colonel Rottenberg van het 60 Reg. en Zyne Excellentie den HoogEdelGestrengen Heer Brigadier Generaal Magan Commandant in de Colonie Surinamen.

Doopgetuigen den WelEdelGestr. Heer F S. Pohl en Mevrouw Johanna Charlotte Opitz geb. Vogt Huisvrouw van den WelEdelGestr. heer J. C. Opitz.

Extract uit het Doopregister der Luthersche Kerk te Paramaribo.

Gouden bruiloft in 1698.

Toen het Departement der onbeheerde boedels in 1876 werd opgeheven, werden een aantal voorwerpen bewaard ten kantore van den A. v. F., welke wij in 1910 sorteerden. In 1912 zond het Koloniaal Gouvernement ze naar het Rijksmuseum. Daarbij was o.a. een matrijs van goud; aan de eene zijde twee gevleugelde engelen dragende ieder een brandende fakkel en twee duifjes in een ring aan een ketting en twee wapens de plint met het randschrift: ter gedagte van haar guldebruyloft den 29 Mey 1698, aan de andere zijde 1648". Door man en vrou ben ik dees dag Naa vijftig jaar getroud te leeven. Aan 't Kroost van 't derde lit gegeven opdat haar feest lang heugen mag". Cornelis Van Pijlsweert, oud 71, Geertruyd Van der Smack, oud 72 jaar, Getrout in Rotterdam, den 29 Mey 1648.

Paramaribostraat in het Haagje.

Tot slot nemen wij uit onze portefeuille een schetsje over van L. W. uit „Het Vad." (avondblad A van 8 September 1933), dat ook in Suriname en vooral in Paramaribo op de lachspieren zal werken. Het luidt dan:

Grappige Straat.

— Monsieur, vroeg , mij gisteren een Franschman, — sauriez vous me dire.... la rue.... la rue.... Piramobirabostra-at? Ik had niet het voordeel, dat de lezer hier heeft, van duidelijk op schrift te kunnen zien, wat hij daar brabbelde. Ik moest het hem nogeens laten zeggen.

— La rue Porabimoramastr-at s'il vous plait....

— Neemt u nogeens een verschen aanloop! ried ik hem aan.

Hij keek wanhopig, spoog in zijn handen en wierp er toen uit: — La Rue Paramariboriatostra-at, milles tonnerres!

— Juist! zei ik, — Zie je wel? Nou lukt het! Als zulke straatnamen niet bestonden, had de menschheid nooit vloeken geleerd. En dat zou sneu zijn. Zegt u maar: Paramaribo.... Hebt u nooit van Paramaribo gehoord?

— Non....

— Nou, dàt is dan bar! zei ik. — De Paramaribostraat ligt in de Archipelbuurt. Gek genoeg, maar daar is niks aan te doen.

— En hoe kom ik daar? vroeg hij.

— Loop maar met me mee! zei ik. — Ik kan d'r van de week wel een „Haagje" over schrijven....

— Comprends pas.... zei de Franschman.

— Hindert niet, kom maar mee! antwoordde ik en zoo togen we dan naar de Paramaribostraat. Dat is een grappige straat. Ik weet zelf niet waarom. Ze doet, alsof ze resoluut opzij afslaat en je nu eens ergens brengen zal, waar je beslist nog nooit geweest bent. En.... daar vlieg je dan in. Je loopt twee stappen en je bent nog niet eens geacclimatiseerd en dan ben je alweer afgeleverd in de Surinamestraat, waar je oorspronkelijk vandaan kwam. Omkijkend, ontwaar je, dat je een meter of twintig bent opgeschoten en dat je daar zoowat het driedubbele over hebt gedaan. Gewoon: een mopje. Een speelschigheidje.

— En voor zóó'n straatje heb ik spraakles op het anti-stotter-instituut genomen! klaagde de Franschman. — Wat een land! Wat een land!

Een medewerkster, die over mijn schouder kijkt en het hierboven geschrevene ontwaart, ontsteekt in woede. Zij zegt, dat ik niet vermag te schouwen beneden het oppervlak, dat mij de diepere dingen ontgaan. Dat de Paramaribostraat inderdaad dieper gaat, dat zij een achterland heeft vol steegjes en slopjes en dat zij mij de verborgenheden van de Paramaribostraat wel eens zal laten zien. Daar zijn hofjes, waarop ik niet gelet heb, daar ik te druk liep te parlevinken met dien Fransoos. Zij gewaagt

van een labyrinth van geweldigen omvang en ten laatste rept zij van den Mallemolen.

— Jawel! Nu ben ik, waar ik wezen wil! Mallemolen.... heb ik het niet gezegd, dat het een komieke straat is? Een straat, die den ernst des levens niet beseft en die zich slechts afvraagt: „Hoe gedraag ik mij het grappigst?... Nu: alle eer. In dàt opzicht is de Paramaribostraat werkelijk primus iter pares!

Aangekomen

op 15 January 1806 met het schip Minerva capt John Mc Inlay van Londen: Mr. M. H. van Asch van Wyck.

Begraven.

Donderdag 10 Januari 1686 werd door den Raad van den Edelen Hove van Politie en Justitie onder voorzitterschap van Gouverneur van Aerssen van Sommelsdyck besloten dat geen dooden meer in de kerk mochten begraven worden, maar dat alle dooden die zulks hadden begeerd op het kerkhof begraven moesten worden. Voor recht van de kerk moest voor iederen doode betaald worden 400 pond suiker, voor kinderen half geld. Voor het bidden bij begrafenissen voor iederen doode een rijksdaalder of 30 pond suiker. Voor het opnemen en toemaken van een graf 15 stuivers. Voor het maken van de doodkist benevens spijkers een ducaten zonder de planken. Voor kinderen van 6 jaar en daaronder half geld.

Nederlandsche Vlootvoogd.

Een Nederlandsche Vlootvoogd ligt in Suriname begraven, n.l. Adriaan Braak, overleden in Suriname op 's Lands schip van Oorlog, de „Piet Hein" op 12 Augustus 1796 en begraven op het fort Nieuw Amsterdam.

De dichter Roos vervaardigde een grafschrift.

Ten afscheid.

Voor de laatste maal zal de rubriek Suriname in zijn tegenwoordigen vorm in het K. W. verschijnen. Na van 7 November 1929 tot en met 4 Mei 1933 de rubriek Oost- en Westindisch literatuuroverzicht te hebben verzorgd in 177 nummers, hadden wij het voorrecht, na het heengaan van dr. Benjamins, nog 48 malen, n.l. van 2 Februari tot en met heden in de rubriek Suriname datgene te geven dat èn Nederlandsche èn Surinaamsche lezers belang zou inboezemen, al stond op den voorgrond, dat het meeste nieuws in Suriname wel bekend zou zijn. Wij ontvingen herhaaldelijk van vele zijden waardeerende bewijzen, al is eenige wrijving soms niet uitgebleven. Volledig afscheid nemen wij niet. In het maandblad van de vereeniging hopen wij — vermoedelijk reeds in het eerste nummer van den nieuwen jaargang — onze medewerking te kunnen verleenen en met onze leden en lezers in verbinding te blijven.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Curaçao

Raad en Staten.

Zeventig jaren bijna vervult de Koloniale Raad de taak, hem bij het regeeringsreglement van 1865 opgedragen; ruim dertig jaren in zijn tegenwoordige samenstelling uit dertien door de Kroon benoemde leden. „Wetgeving", begrootings-wetgeving inbegrepen, kan men die taak noemen; van zijn andere rechten heeft het college slechts bij hooge uitzondering gebruik gemaakt.

Is de raad in die zeventig of, wil men, dertig, jaren in belangrijkheid vooruitgegaan? Zeker is, dat hij niet gedaald is tot die graad van onbelangrijkheid, als waartoe — althans voor het oog — de Raad van bestuur vervallen is.

Wij hebben een statistiekje gemaakt van de vergaderingen van den Kolonialen raad, openings-, sluitings- en installatievergaderingen uitgezonderd, en van aanhangig gemaakte ontwerpen over de jaren 1923—'24 tot heden. Deze cijfers zien er aldus uit:

	Vergaderingen	ontwerpen
1923—'24	13	28
1924—'25	14	22
1925—'26	20	30
1926—'27	16	17
1927—'28	23	19
1928—'29	22	33
1929—'30	25	26
1930—'31	23	45
1931—'32	22	42
1932—'33	19	34
1933—'34 (Mei—Nov. '33)	9	38

Wij willen hieruit slechts deze conclusie trekken, dat bij toeneming van de „wetgevende" taak het aantal vergaderingen langzaam schijnt te verminderen. Daaruit valt zonder meer niet af te leiden, dat de raad zijn werk minder nauwgezet gaat doen, al heeft het ons verwonderd, dat bepaalde ontwerpen zonder debat, zonder schriftelijke voorbereiding soms, werden aangenomen.

Bij de nieuwe staatsinrichting zal de belangrijkheid van den raad met zijn taak zeker toenemen. Het kiesrecht zal waarschijnlijk de samenstelling radicaal wijzigen. Zal zij beter worden? Het correctief van door den gouverneur benoemde leden komt ons niet vrij van bedenking voor. Reeds omdat men zoo twee soorten van leden krijgt, als voor 1901 het geval was. Maar ook omdat het mogelijk is, dat die van de tweede soort zich een bijzondere taak zullen opgedragen achten ten bate van het bestuur, een opvatting, die hen in hun vrijheid kan belemmeren. Dit toch zal ieder wel toegeven, dat een lid van den Kolonialen raad of van de Koloniale staten een eenmale vrij moet zijn tegenover het bestuur, waarvan hij de voorstellen beoordeelen moet. Het benoemingsrecht van den gouverneur kan er ook toe leiden, dat deze niet steeds de besten kiest, maar al te zeer de meest volgzamen in aanmerking doet komen. Een bestuursbeleid, dat loopt langs de lijn van den minsten weerstand, verdient den naam van beleid niet. Om dezelfde redenen, als waarom wij steeds gestreden hebben tegen ambtenaren — behalve dan onafhankelijke rechterlijke ambtenaren — in den Kolonialen raad, zouden wij het moeten afkeuren, wanneer de gouverneur invloed ging uitoefenen op de wijze, waarop raadsleden hun lidmaatschap vervullen. Nog slechts één stap verder, en men komt tot het allerbedenkelijkste, n.l. dat een gouverneur hem ongevallige raadsleden gaat zoeken te verwijderen of onschadelijk te maken. De geregelde aftreding kan daartoe een ongezocht middel geven.

Wij voor ons — dit naar aanleiding van wat „De Onpartijdige" in haar hoofdartikel van 11 October l.l. over dit onderwerp schrijft — zouden het liefst zien, dat, als men meent een zeker aantal benoemde leden te moeten handhaven, de gouverneur geheel buiten invloed op de benoeming gehouden wordt. Dat lijkt ons het beste èn voor de nieuwe „Staten van Curaçao" èn voor den gouverneur.

Nog iets: In „La Prensa" van 31 October l.l. merkt ds. Milet de st. Aubin in een geestdriftig betoog voor meer protestantsche actie op: „Wij moeten in de Bestuurscollege's... hebben de voorlichting onzer eigen Protestantsche geestelijken". Dit zouden wij niet aanbevelenswaardig achten. De levenstaak van den geestelijke is van zoo teeren aard, dat wij meenen te mogen aanbevelen, dat zij zich verre houden van deelneming aan de bestuurstaak.

Ook ongewenscht!

Verleden week hebben wij de rhetorische vraag gesteld, of des heeren Mühlenfelds reis wel noodig zou zijn. Sedert hebben wij kennis genomen van een mededeeling in „De Rijkseenheid", dat deze reis zou bedoeld zijn, om den heer Mühlenfeld voor te bereiden tot de opvolging van den heer Rollin Couquerque als hoofd van de zevende afdeeling aan het departement van Koloniën. Als dat waar is, zouden onze bezwaren vooral ter wille van de gevolgen te grooter zijn. Waarom moet nu aan het hoofd van de West-Indische afdeeling een Oost-Indische deskundige komen, zij het al met wat schielijk opgegaarde